ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Педагогічної ради
Протокол №3 від 19 листопада 2025 року
Голова

Олена ГРИБАНОВА

Вводиться в дію з 01.02.2026 року

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОЛІТИКУ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВІДОКРЕМЛЕНОГО СТРУКТУРНОГО ПІДРОЗДІЛУ «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про політику використання штучного інтелекту в освітньому процесі Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету» (далі– Положення) визначає правові, організаційні, етичні та практичні засади впровадження, використання, моніторингу та контролю систем штучного інтелекту (далі – ШІ) в освітньому процесі ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету» (далі – Коледж).

1.2. Метою правил використання ШІ в освітньому процесі Коледжу є для запобігання

- забезпечення норм академічної доброчесності;
- формування відповідального та етичного використання ШІ;
- встановлення чітких правил, рекомендацій щодо впровадження та використання ШІ в освітньому процесі Коледжу;
- підвищення якості освіти та сприяння інноваціям у навчанні, дослідженнях і адміністративних процесах;
- захисту прав усіх учасників освітнього процесу.

1.3. Сфера дії положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу Коледжу: викладачів, здобувачів освіти, адміністративних працівників

та інших осіб, що мають доступ до ресурсів Коледжу для використання технологій ШІ в академічній діяльності, зокрема:

– здобувачів освіти, які використовують ШІ в освітній, дослідницькій та позанавчальній діяльності;

– педагогічних (науково-педагогічних працівників), які застосовують ШІ для створення навчальних матеріалів, оцінювання та індивідуалізації навчання, для аналізу даних та проведення досліджень;

– адміністративний персонал, що використовує ШІ для автоматизації повсякденних завдань, оптимізації управління ресурсами та моніторингу результатів.

1.4. Положення розроблено відповідно до:

– Artificial Intelligence Act Європейського Союзу (Закон про штучний інтелект), що визначає гармонізовані правила для безпечного та відповідального впровадження штучного інтелекту;

– Законів України («Про освіту» (ст. 6, 54, 55); «Про фахову передвищу освіту»; «Про інформацію»; «Про авторське право і суміжні права»);

–Постанови КМУ від 21.08.2019 № 800 «Про організацію дистанційного навчання»;

–Розпорядження КМУ від 17.05.2023 № 491-р «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні»;

–Листа МОН України від 10.01.2024 № 1/190-24 «Щодо використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі»;

– рекомендацій Міністерства цифрової трансформації України та Міністерства освіти і науки України (квітень 2025) щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти.

1.5. У Положенні терміни та скорочення вживаються в такому значенні:

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. (ст. 42 ЗУ «Про освіту»).

Галюцинація системи ШІ (англ. AIHallucination) – феномен, за якого результат роботи системи генеративного ШІ містить неточну або хибну інформацію, що оманливо представлена як достовірна.

Генеративний ШІ (англ. Generative AI) – система ШІ, яка, використовуючи генеративні моделі, навчені на великих обсягах даних, здатна створювати новий, оригінальний контент (тексти, зображення, аудіо- та відеоматеріали).

Грамотність у галузі ШІ (AI literacy) – знання, уміння та навички, які допомагають постачальникам, розробникам, користувачам й особам, що зазнають впливу системи ШІ, беручи до уваги їхні відповідні права та обов’язки, оцінити можливості, ризики й потенційну шкоду, яку може завдати

система ШІ на будь якому етапі життєвого циклу, та вжити заходів для її уникнення чи пом’якшення.

Дипфейк (глибока підробка) (Deep fake) – контент, згенерований або відредагований за допомогою ШІ, який нагадує реальних людей, об’єкти, місця чи події та вводить в оману щодо справжності або правдивості.

Декларація використання ШІ – письмова (електронна) форма, в якій зазначається, які інструменти ШІ були використані для створення, обробки або аналізу навчальної/наукової роботи.

Інструменти ШІ – системи генеративного ШІ: ChatGPT, Copilot, Claude, Gemini, Midjourney, DALLE, Stable Diffusion та інші.

Модель/сервіс ШІ – програмний продукт або онлайн-сервіс, який реалізує роботу ШІ (наприклад: великі мовні моделі, системи автоматичної оцінки, системи рекомендацій тощо).

Промпт (англ. Prompt) – запит, що описує завдання, яке повинна виконати система ШІ. Текстова або вербальна інструкція, яку користувач надає з метою керування або визначення напрямку виходу генеративного процесу. Це може бути запитання, завдання або інше формулювання, яке надає контекст чи вказівки для створення текстового відгуку або виконання завдання засобами ШІ. Промпт використовується для налаштування моделі та уточнення її відповідей чи вихідних результатів згідно з конкретними потребами користувача.

Штучний інтелект ШІ (англ. Artificial Intelligence - AI) – технології, системи чи програми, здатні аналізувати інформацію, генерувати тексти, зображення, коди чи інші дані на основі алгоритмів машинного навчання.

ШІ-грамотність (англ. AILiteracy) – розуміння учасниками освітнього процесу основних принципів відповідального застосування систем ШІ, володіння навичками розпізнавання, коли використовується ШІ, усвідомлення його обмежень та ризиків, пов’язаних з невідповідальним використанням.

2. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

2.1. Принципи відповідального використання ШІ

Використання систем ШІ у Коледжі ґрунтується на таких ключових принципах:

1. *Доступність.* Забезпечення рівного доступу до технологій ШІ для всіх категорій користувачів, включно зі здобувачами освіти, педагогічними працівниками, а також особами з особливими освітніми чи фізичними потребами.

2. *Законність і прозорість*. Використання систем ШІ повинно відповідати чинному законодавству України та міжнародним нормам, із забезпеченням відкритості процесів їх застосування, зокрема:

− використання легальних і сертифікованих рішень;

– застосування лише тих систем ШІ, які відповідають встановленим нормативним вимогам;

− інформування користувачів – надання здобувачам освіти, педагогічним працівникам, адміністративному персоналу чіткої та доступної інформації про функціонування, можливості та обмеження відповідних інструментів;

− безпека та конфіденційність – збір, обробка і збереження персональних даних має здійснюватися відповідно до законодавства про захист персональних даних за згодою користувача. Участь здобувачів освіти у таких процесах вимагає обов'язкового їх інформування або за потреби батьків/опікунів. Категорично забороняється введення конфіденційної, особистої чи академічної інформації до ШІ-систем без відповідного дозволу.

3. *Етичність*. ШІ має використовуватися виключно з метою сприяння суспільному благу, з повною повагою до етичних норм. Забороняється будь-яке застосування ШІ, яке може призвести до соціальної шкоди, нерівності в доступі до освітніх ресурсів або порушення морально-етичних засад.

4. *Людський контроль*. Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають обов'язковій експертній оцінці, а саме: критичній оцінці, перевірці фактів, осмисленню та затвердженню з боку людини. Рішення, запропоновані ШІ, мають бути ретельно проаналізовані з урахуванням обмежень технологій, бази знань і зі звіркою з достовірними джерелами інформації.

5. *Суспільна спрямованість*. Пріоритетне впровадження ШІ має бути зосереджене на сферах, що підвищують якість освітніх послуг, сприяють поширенню знань і ефективному управлінню ресурсами. Заборонено використання ШІ для створення фейкових матеріалів, маніпуляцій, шахрайства, залякувань, переслідувань чи інших форм неприйнятної поведінки. Створення або поширення дезінформації, шкідливого чи образливого контенту за допомогою ШІ є недопустимим.

6. *Педагогічна доцільність*. Системи ШІ мають застосовуватися виключно як допоміжний інструмент, що сприяє досягненню освітніх цілей, підвищенню якості навчання та розвитку академічної доброчесності. Вони не повинні замінювати традиційні методи викладання, а використовуватися відповідно до цінностей інклюзивності, поваги та академічної доброчесності.

7. *Відповідальність і доброчесність*. Застосування технологій ШІ має ґрунтуватися на принципах чесності, самостійності та критичного мислення. Усі випадки використання ШІ в навчальній, дослідницькій чи проєктній діяльності мають бути задекларованими. Педагогічні працівники несуть відповідальність за визначення допустимих меж використання генеративного ШІ, надають відповідні роз'яснення і встановлюють правила застосування таких технологій у межах освітнього процесу.

8. *Інклюзивність та доступність*. Впровадження ШІ має бути спрямоване на покращення доступності освіти для всіх категорій здобувачів, з урахуванням потреб осіб з особливими освітніми чи фізичними потребами.

2.2. Рекомендації щодо мінімізації потенційних викликів застосування ШІ

З метою мінімізації потенційних викликів застосування ШІ в Коледжі рекомендовано:

Потенційні виклики	Рекомендації щодо мінімізації викликів
Нерівність доступу до технологій та темпів упровадження ШІ	● Забезпечити доступ до систем ШІ для всіх здобувачів освіти, зокрема з обмеженим доступом до інтернету або застарілими пристроями. ● Надавати альтернативні способи доступу до інформації та підтримки для здобувачів освіти, які не можуть використовувати системи ШІ.
Несправедливість та упередження систем ШІ	● Вибирати інструменти ШІ, які забезпечують належний рівень прозорості в процесі генерування результатів для своєчасного виявлення та усунення упереджень. ● Передбачати людську оцінку перед прийняттям, розповсюдженням або виконанням будь-яких рішень, отриманих за допомогою ШІ. ● Інформувати користувачів про потенційну можливість упередженості та галюцинацій систем ШІ, щоб вони могли вибирати та використовувати ці інструменти більш виважено.
Порушення приватності, конфіденційності та безпеки даних	● Вибирати системи ШІ, які забезпечують належну прозорість щодо того, які дані збираються та як вони використовуються. ● Збирати лише мінімальну кількість даних, необхідних для роботи системи ШІ. ● Інформувати всіх учасників освітнього процесу про важливість приватності, конфіденційності та безпеки даних.
Порушення етики використання систем ШІ	● Планувати заходи для запобігання цькуванню, кібербулінгу та іншим формам онлайн-ризиків. ● Надавати чітке посилання на джерело авторських матеріалів, які використовуються в системах ШІ. ● Навчати здобувачів освіти важливості авторського права та поваги до чужої інтелектуальної власності.

	● Заохочувати здобувачів освіти створювати оригінальний контент, а не використовувати чужі матеріали без дозволу.
Недостовірність/ неправдивість відомостей, галюцинації систем ШІ	● Навчати здобувачів освіти критично оцінювати інформацію, яку вони отримують із систем ШІ, пояснювати принцип роботи систем ШІ, їхніх можливих упереджень та галюцинацій. ● Передбачати людську оцінку перед прийняттям, розповсюдженням або виконанням будь-яких рішень, отриманих за допомогою ШІ.
Залежність від технологій, недостатня когнітивна стимуляція	● Збалансовано використовувати технології для доповнення та підтримки ефективних методів навчання. ● Відстежувати та оцінювати вплив ШІ на процес навчання та результати здобувачів освіти.
Втрата людського фактора	● Заохочувати особисту взаємодію та співпрацю між здобувачами освіти, педагогічними працівниками. ● Розвивати емоційний інтелект здобувачів освіти. Застосовувати людську перевірку коментарів та оцінок робіт здобувачів освіти, запропонованих системами ШІ.
Недостатній контроль використання систем ШІ	● Убезпечити дані здобувачів освіти від несанкціонованого доступу, використання та розкриття. ● Не використовувати дані здобувачів освіти для інших цілей, крім освітніх. ● Регулярно проводити моніторинг використання систем ШІ на предмет відповідності усім вимогам. Оцінювати ефективність використання систем ШІ в освітньому процесі.
Складності опанування систем ШІ	● Вибирати прості у використанні та інтуїтивно зрозумілі інструменти ШІ, які не потребують глибоких технічних знань та мають мінімальні вимоги. ● Забезпечити адаптивне навчання відповідно до розвитку ШІ та професійний розвиток педагогічних працівників щодо використання систем ШІ в освітньому процесі. ● Підтримувати освітні спільноти для обміну досвідом використання ШІ.
Недостатня компетентність	● Створити систему менторської підтримки та

педагогічних працівників щодо використання ШІ, зокрема для навчання здобувачів освіти	освітніх спільнот для обміну досвідом, де досвідчені викладачі й студенти консультують новачків і діляться корисними кейсами та підказками. ● Брати участь в освітніх онлайн-спільнотах для обміну досвідом використання ШІ. ● Відстежувати та оцінювати вплив використання ШІ на навчальні досягнення здобувачів освіти. ● При використанні інструментів ШІ для генерування навчального контенту перевіряти його відповідність цілям та очікуваним результатам навчання, психоемоційним і віковим особливостям здобувачів освіти.

2.3. Рівні застосування інструментів ШІ

Кожен викладач у межах робочої навчальної програми освітнього компоненту (методичних рекомендаціях/вказівках) визначає граничний рівень застосування ШІ для виконання завдань та оцінювання.

Педагогічним працівникам рекомендується роз'яснювати здобувачам освіти ***основні правила використання систем ШІ*** під час вивчення відповідної дисципліни, до яких рекомендується обов'язково внести:

- дозволи на використання систем ШІ здобувачами освіти (рівні застосування): чітке визначення, у яких ситуаціях та для розв'язання яких завдань здобувачі освіти можуть використовувати системи ШІ;

Рівень застосування	**Опис**	**Вимоги до покликань**	**Приклади**
Рівень 0: «**Заборонено**» ШІ не застосовується.	Завдання має виконуватися без застосування інструментів ШІ. Порушення вимоги вважається проявом академічної недоброчесності.	Покликання не потрібне.	Підсумкові іспити, заліки, тестові роботи, контрольні роботи.
Рівень 1: «**Ідеація / планування**» ШІ застосовується для генерування ідей та структурування.	ШІ можна використовувати для початкового мозкового штурму, створення структури та генерування ідей для покращення роботи.	Необхідно вказати, що використовувався ШІ.	Створення плану есе, переліку тем, тез.

	В інформаційному продукті, створеному в результаті виконання завдання, не повинно бути вмісту, згенерованого ШІ.		
Рівень 2: «**Редагування / покращення**» ШІ застосовується для редагування створеного людиною вмісту.	ШІ можна використати для покращення якості інформаційних продуктів, створених у результаті виконання завдання. ШІ не можна використовувати для створення нового вмісту.	Необхідно вказати, що використовувався ШІ.	Перевірка правопису, покращення стилю.
Рівень 3: «**Інструментальна допомога**» ШІ є інструментом для виконання завдання, відповідно до вказівок педагогічного працівника.	Цей рівень вимагає критичної взаємодії з контентом, створеним ШІ, та оцінювання його результатів. Користувач відповідає за забезпечення людського контролю та оцінювання вмісту, створеного ШІ.	Необхідно вказати систему ШІ, за допомогою якої був згенерований контент, вказати дату генерації та узагальнений опис промпта, який використовували для генерації контенту.	Аналіз текстів, побудова графіків, приклади.
Рівень 4: «**Розширене застосування з людським контролем**» Широке застосування ШІ з людським контролем.	Інструменти ШІ можна використовувати на різних етапах роботи. Водночас ШІ повинен бути помічником для посилення творчого потенціалу людини, а не для повної заміни. Користувач відповідає за забезпечення людського контролю та оцінювання вмісту, створеного ШІ.	Необхідно вказати систему ШІ, за допомогою якої був згенерований контент, вказати дату генерації та узагальнений опис промпта, який використовували для генерації контенту.	Генерація фрагментів звітів, кодів, описів у проєктах.

– встановлення меж на використання систем ШІ для виконання робіт, які оцінюють (генерація письмових робіт без участі людини, подання

згенерованих ШІ робіт як оригінальних, використання згенерованих ШІ матеріалів без зазначення цього в роботі, порушення законодавства про захист персональних даних або використання систем ШІ для обробки конфіденційної інформації тощо);

- етичні принципи: гарантування академічної доброчесності та прозорості у використанні систем ШІ (зокрема, рекомендація здобувачам освіти чітко зазначати випадки, коли вони використовували системи ШІ у своїй роботі).

3. КОНТРОЛЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

3.1. Кожен учасник освітнього процесу несе відповідальність за впровадження Політики використання ШІ в межах своєї діяльності.

3.2. У Коледжі визнається ***академічно нечесним*** використання ШІ, при якому порушуються принципи доброчесності та етики досліджень, наприклад:

- видання тексту, згенерованого ШІ, або перефразованого ШІ вмісту інших джерел за власну роботу. Використання ШІ для автоматичної генерації текстів або перефразування наявного контенту без належного оформлення джерел та декларування порушує принципи авторства та вважається плагіатом;

- переопрацювання засобами ШІ власної статті автора з метою повторного видання як нової статті. Використання ШІ для перетворення вже опублікованої роботи автора з метою створення вигляду нової публікації порушує самоідентифікацію в науковій роботі;

- створення неправдивих даних і представлення їх як підтвердження власних досліджень (фабрикація даних). Генерація ШІ неправдивих даних та їх використання як підстави для наукових висновків є серйозним порушенням академічної доброчесності та може викликати негативні наслідки для якості досліджень та репутації дослідника.

- передача персональних даних учасників освітнього процесу у публічні сервіси ШІ без правової підстави чи належних технічних гарантій (наприклад, шифрування та договору на обробку даних).

3.3. Коледж виступає проти будь-яких проявів неправомірного використання технологій ШІ та підтримує створення освітнього середовища, побудованого на прозорості, доброчесності та високих стандартах етики.

3.4. В Коледжі реалізується ***процедура декларування та оформлення робіт із використанням ШІ:***

3.4.1. Усі роботи (курсові, кваліфікаційні роботи, наукові статті, практичні завдання), у створенні або суттєвому редагуванні яких брали участь інструменти ШІ, мають супроводжуватися декларацією використання ШІ. (Додаток Б)

3.4.2. Декларація додається до роботи як окремий додаток у електронному вигляді (в СЕЗН Moodle) або у паперовій формі, якщо це передбачено процедурою подачі роботи.

3.5. ***Правила оцінювання робіт, створених із використанням ШІ:***

3.5.1. Викладач повинен враховувати ступінь участі ШІ у створенні роботи під час оцінювання.

3.5.2. Для робіт з високою часткою автоматичної генерації можуть вводитись додаткові контрольні заходи: усне опитування, додаткові практичні завдання, демонстрація робочого процесу (наприклад, показ історії редагувань) тощо.

3.5.3. Результат ШІ не звільняє автора від відповідальності за достовірність фактів, цитування джерел та відсутність порушень прав інтелектуальної власності.

3.6. ***Права та обов'язки учасників освітнього процесу:***

3.6.1. Здобувачі освіти мають право:

- отримувати інформацію та інструктаж щодо правил безпечного та етичного використання ШІ;
- використовувати дозволені інструменти ШІ відповідно до встановлених рівнів та вказівок викладача.

3.6.2. Здобувачі освіти зобов’язані:

- декларувати використання ШІ у відповідних роботах (окрім випадків, коли завдання пов’язане з опануванням інструментів ШІ);
- дотримуватись принципів академічної доброчесності;
- не передавати персональні дані третім особам через публічні сервіси без дозволу.

3.6.3. Викладачі мають право:

- визначати правила застосування ШІ у своїх дисциплінах (приклад в Додатку В);
- вимагати додаткових підтверджень авторства роботи.

3.6.4. Викладачі зобов’язані:

- інформувати студентів про обмеження та дозволи використання ШІ у конкретних завданнях;
- формулювати завдання таким чином, щоб мінімізувати ризик неправомірного використання ШІ (включити творчі, практичні та інтерпретативні елементи).

3.6.5. Адміністрація зобов’язана:

- забезпечити нормативну, організаційну та технічну підтримку (доступ до ліцензійного програмного забезпечення, навчання персоналу, політики безпеки);
- організовувати для здобувачів освіти проведення інтерактивних вебінарів/курсів щодо безпечного використання ШІ, розпізнавання недостовірної інформації та правил цитування матеріалів, створених за участю ШІ;
- створити комісію із впровадження та моніторингу ШІ у Коледжі до складу якої входять представники денного відділення, методичного кабінету, викладач юридичних дисциплін та представник студентського самоврядування.

3.7. ***Процедура розгляду спорів та апеляцій***:

3.7.1. У Коледжі створюється комісія з питань впровадження та контролю ШІ, яка проводить щорічні аудити використання ШІ, аналізує інциденти, порушення та готує рекомендації щодо вдосконалення політики використання ШІ в Коледжі.

3.7.2. Порядок розгляду інцидентів:

- Виявлення. Викладач або комісія фіксує факт порушення (недекларованe використання ШІ, фальсифікація, фабрикація).
- Попереднє повідомлення. Студент отримує письмове повідомлення та має 1 день для подання пояснення.
- Розгляд комісією. Засідання комісії проводиться з протоколом і, за можливості, присутності студента.
- Рішення. Комісія визначає характер порушення та приймає рішення про застосування заходів впливу (попередження, повторне виконання виду роботи, зниження оцінки тощо).
- Оскарження. Особи, які не згодні з рішенням комісії або викладача щодо застосування санкцій або відмови у визнанні роботи, мають право подати апеляцію у встановлений термін (3 робочі дні) до апеляційної комісії Коледжу. Апеляційна комісія переглядає матеріали, при необхідності залучає експертів і приймає рішення, яке має бути мотивованим і оформленим письмово.
- Рекомендації. Комісія може рекомендувати проведення роз’яснювальної роботи або тренінгу з етики використання ШІ.

3.7.3. У випадку порушень застосовуються заходи відповідальності згідно з Кодексом академічної доброчесності Коледжу та дисциплінарними процедурами (від усного/письмового попередження до відрахування або притягнення до дисциплінарної відповідальності залежно від характеру та тяжкості порушення).

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Проводиться регулярний аналіз відповідності чинної Політики сучасним вимогам, зокрема новим технологічним досягненням та законодавчим змінам.

4.2. Ініціативи щодо змін можуть вносити циклові комісії або адміністрація Коледжу.

4.3. Зміни та доповнення до цього Положення обговорюються та затверджуються на Педагогічній раді Коледжу шляхом його викладення в новій редакції на офіційному сайті Коледжу.

ПОГОДЖЕНО

Начальник юридичного відділу Костянтин БОРИСОВ

Положення підготувала
Заступник директора
з навчально-методичної роботи

Альона ХОДАКОВСЬКА

Додаток А

Перелік інструментів ШІ, що можуть бути застосовані в освітньому середовищі Коледжу

Опис інструменту	Інструмент
Інструменти генеративного штучного інтелекту – інструменти, які використовують для генерування різноманітного контенту тексту, зображень, відео, аудіо тощо	ChatGPT та Sora від OpenAI, Gemini від Google, Claude від Anthropic, Grok від X, Microsoft Copilot, Midjurney, Udio, Suno, RunwayML, ElevenLabs
Інструменти пошуку	ChatGPT Search, Microsoft Copilot (Microsoft Bing AI), Perplexity, You.com
Програмне забезпечення на основі ШІ. Особливість таких систем у тому, що ШІ тут є важливою або ключовою технологією	Adobe Firefly, Microsoft Designer, Grammarly
Цифрові помічники, або копілоти. Особливість таких систем у тому, що ШІ використовують як допоміжний інструмент до основного	Notion AI, Zoom AI Companion, Copilot for Microsoft 365
Інструменти для пришвидшення розробки програмних рішень	GitHub Copilot, Cursor, Amazon CodeWhisperer
Програмні інструменти, що дають змогу створювати рішення за допомогою програмування	різні SDK та бібліотеки LangChain, Semantic Kernel, PyTorch, TensorFlow, ML.NET, Scikit learn, Hugging, Face Transformers
Інструменти для аналітики та візуалізації даних	Tableau з Einstein AI, Power BI з Copilot, ChatGPT та Claude (у режимі аналізу даних), Microsoft Project Sophia
Інструменти для автоматизації бізнес процесів	Power Automate з AI Builder, UiPath AI Center, Automation Anywhere
Спеціалізовані інструменти для наукової діяльності та досліджень	MATLAB and Simulink for Artificial Intelligence, Wolfram Alpha, Consensus, Scite

Додаток Б

Форма декларації використання ШІ

Назва дисципліни: _____

Тип роботи: (курсова робота/ кваліфікаційна робота / практичне завдання)

ПІБ здобувача освіти: _____

Група: _____

Дата подання: _____

№	Назва / тип інструмента ШІ/ версія	Мета використання	Короткий опис промптів/ запитів	Частина роботи, створена/ оброблена ШІ	Власний внесок студента
1					

Підтверджую достовірність поданої інформації:

Підпис здобувача _____ Дата _____

Додаток В

ПРИКЛАД ПРАВИЛ ВИКОРИСТАННЯ ШІ У ВИКОНАННІ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ ПРОГРАМНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

1. Загальні положення

Штучний інтелект (ШІ) розглядається як допоміжний інструмент, а не як замінник самостійної роботи студента.

Використання ШІ повинно сприяти розвитку навичок аналізу, критичного мислення та творчого підходу.

Приховування використання ШІ, подання повністю згенерованих матеріалів як власних — розцінюється як **порушення академічної доброчесності**.

2. Обов'язкова атрибуція ШІ

До кожної роботи, де застосовано ШІ, студент додає розділ «Декларація використання ШІ», що містить:

Назву інструмента ШІ (наприклад: ChatGPT, Gemini, Copilot).

Мету використання (для чого саме: пошук ідей, перевірка коду, генерація плану тощо).

Промпти/запити (скріншоти або текст).

Отримані результати (фрагменти відповіді ШІ, що використані у роботі).

Власний внесок студента: які частини змінено, виправлено чи доповнено.

Приклад оформлення таблиці в декларації використання ШІ

№	Назва / тип інструмента ШІ/ версія	Мета використання	Короткий опис промптів/ запитів	Частина роботи, створена/ оброблена ШІ	Власний внесок студента
1	ChatGPT	Пошук прикладу коду	«Напиши програму на Python для сортування масиву»	Код сортування масиву (фрагмент)	Переписав під завдання, додав коментарі та приклади
2	Grammarly	Перевірка граматики та стилю	«Перевір текст на помилки англійською мовою»	Виправлені граматичні помилки	Залишив лише ті виправлення, які були доречні у науковому стилі
3	Copilot	Генерація прикладу функції	«Напиши функцію для знаходження найбільшого елемента у масиві»	Функція пошуку максимуму (автогенерація)	Оптимізував код, додав обробку винятків

3. Межі дозволеного використання ШІ

Дозволяється:

Використовувати ШІ для пошуку ідей, прикладів, пояснень.

Застосовувати ШІ для перевірки граматики, стилю чи формату.

Отримувати від ШІ зразки, але з обов'язковою адаптацією та критичним осмисленням.

Забороняється:

Здавати повністю згенеровані ШІ роботи без внесення власного внеску.

Використовувати ШІ для створення неправдивих даних, фабрикації експериментів чи результатів.

Порушувати авторські права або копіювати чужі матеріали, видані як власні.

4. Вимоги до оформлення

- У титульному аркуші або на початку роботи зазначати: «Використання ШІ: так/ні».
- Якщо так — окремо додавати декларацію (див. пункт 2).
- У тексті роботи чітко позначати, де використано ШІ (наприклад, виноски, примітки чи іконки).

5. Перевірка та оцінювання

- Викладач має право вимагати усний захист роботи для підтвердження розуміння студентом матеріалу.
- Наявність атрибуції ШІ не знижує оцінку, якщо студент показує розуміння змісту.
- Відсутність декларації використанні ШІ – підстава для зниження оцінки або академічної відповідальності.

6. Освітня мета

- Студенти повинні навчитися використовувати ШІ критично, оцінювати його якість, перевіряти факти.
- Головне завдання – поєднання власного мислення та інструментів ШІ для досягнення якісних результатів.